

Ingrijpend ideeëntheater

Hot PAROOL 11/2/92

TONEEL

'De opdracht' van Heiner Müller door het Kaaithheater (Brussel). Regie Jan Ritsema, met Bea Rouffart, Dirk Roofthoof en Dries Wieme. Gezien Toneelschuur Haarlem, 7 februari. Te zien in Amsterdam: 11 t/m 15 en 18 t/m 22 februari, Felix Meritis.

door ROEL NAARDING

Zeer ontspannen leiden de drie acteurs van het Kaaithheater het publiek naar de tekst van Heiner Müllers *De opdracht*. Ze zitten glimlachend in hun dagelijkse kloffie achter een tafeltje met elkaar te praten. Als Bea Rouffart wil beginnen, laat Dirk Roofthoof eerst een plaatje horen, om in de stemming te komen.

De weeë romantiek van Pavarotti steekt Julio Iglesias naar de kroon. Roofthoof flikflooit wat met Rouffart, maakt een goedmoedig grapje over Dries Wieme. Rustig, lijken de acteurs te willen zeggen, wees maar niet nerveus, het valt allemaal best mee.

Dan beginnen ze ons in te spin-

nen in het woordenweb van Müller. Aarzelend, halfslachtig en soms met duidelijke tegenzin pikken ze de rollen op. Ze wekken maar zelden de indruk dat ze die ook echt willen spelen, dat de tekst iets met henzelf te maken zou hebben.

Terwijl ze zo bezig zijn, wordt met een videocamera hun gezicht in close up opgenomen en sterk uitvergroot geprojecteerd op een filmdoek boven hun hoofden. Er lijkt zich daar een tweede voorstelling af te spelen, die soms parallel loopt aan wat er op toneel gebeurt, dan weer achterblijft doordat een beeld wordt vastgehouden terwijl de acteurs verder gaan. Daardoor wordt de tekst nog meer van hen losgekoppeld.

Het verhalend kader van *De opdracht* is minimaal. Drie gezanten van de Franse Revolutie zijn naar Jamaica gezonden om daar een slavenopstand te ontketten: de linkse intellectueel Debuisson, zoon van een slavenhandelaar, Galloudec, een Bretonse boer en de neger Lasportas.

Maar terwijl hun opzet mislukt, wordt ook de grond ervoor weggenomen. In Frankrijk komt Napoleon aan de macht, voor de Jamaicanen is vertrouwde slavernij dierbaarder dan onbekende vrijheid. De revolutie blijkt een *Histoire d'O* te zijn, het relaas van een vrouw die zich willoos door iedereen laat misbruiken.

Müller spreekt in *De opdracht* harde woorden, die je graag aan personages zou koppelen om ze zo onschadelijk te maken. Maar dit keer komen we er niet vanaf met het doden van de boodschappers. De drie acteurs geven de tekst door, maar nemen er niet de verantwoordelijkheid voor. Dat moet elke ontvanger zelf doen.

Een koele, zakelijke operatie is deze voorstelling van het Kaaithheater daardoor geworden. Maar voor wie kan verdragen dat theater soms niet over mensen maar over ideeën gaat, is de speelwijze waarvoor regisseur Jan Ritsema hier heeft gekozen, ingrijpender dan menig uitgespeeld drama.